Rationes pro non eligendo Galliæ Principe in Regem Poloniæ.

I. NOmen Galliæ Principis, *Patrui moderni Concurrentis* de Conti, à temporibus Ludovicæ Reginæ formidandum factum Nobilitati, ratione extraordinariæ ambitionis Regni nostri, ad quod eligi magnis motibus Princeps de Conti, (nisi excitata Confœderatione militum, impediretur) vivente adhuc Joanne Casimiro contendebat. Quod quàm præjudiciosum legibus fuerit, & liberæ Electioni injuriosum, in comperto est, & facilis conjectura metusq, similium.

2. Ex propositione Principis de Contī Electio in plures distraheretur partes, totaq; misceretur contentionibus, magno Reipublicæ incommodo, exiguo Galliæ lucro, cùm etiam modo nomen hoc in majori sit formidine, quàm amore & desiderio.

3. Piasti nomen per publicam Confœderationem Reipublicæ à promotione Throni exclusum, ex ea, inter alias, ratione, quia à tot annis probavit Respublica, quantis suis impensis Galliæ factionibus toties servire coacta sit à Regnante suo, contra jura Patriæ, ac Pacta cum vicinis Principibus factæ Colligationis, & quomodo de similibus suspectum Principem Galliæ eligere debet?

4. Electio Principis Galliarum in Regem Poloniæ, esset excitatio sopitarum utcunq; diffidentiarum cum Domo Austriaca, fomentum suspicionum, ac disrumpendæ Colligationis, quæ interrupta, quantis bellis, & incommodis Patriam involveret, quis vel mediocris Statista non videt?

5. Principes Colligati quanto motu Electionem hanc impedire studebunt, ne in continuo metu à vicino Principe factionibus Galliæ deserviente cogantur manere. Hinc innodationes Electionis, & Pax Generalis, cujus non vana est spes, per Electionem illius in discrimen vocaretur.

6. Galliæ Princeps eliena pecunia inthronisatus, obligatus esset Promotori suo, jam in ejus jussa juraret, cui parere nos stris fortunis, & armis cogeretur, forteq; deberet magicum illius hostibus bellare, quàm Patriam defendere, volens se ijsdem principijs conservare in Regno, per quæ illud occupavit.

7. Quòd si per milliones notabiles propriæ substantiæ Princeps Galliarum possideret Regnum, revera tanti momenti expensas conaretur resarcire, Quis enim Princeps bene, vacuo regnavit thesauro? & si verò nullas alias conservandæ Politiæ, & potentiæ suæ haberet rationes, fortè sufficeret ista; vilescit Princeps non commendatus ab auro, præcipue cui proles adest. Vnde autem divitiarum copiam, nisi ex inopia subditorum haberet?

8. Milliones quos offert, hîc & nunc, aliquid boni in præsens præstarent Reipublicæ, privatos ditarent. Sed videndum quæ incommoda, quæ vicinorum bella, intestinarum diffidentiarum incentiva post se trahant, quæ centenis millionibus non perficerentur.

9. Redirent certè Ludovicæ tempora imperante nobis Galliarum Principe, unde jam varias Dignitates, & Officia nationali amore suis conferret Gallis, administrationes delegaret, Commissiones designaret, & hinc Civium Reipublicæ depretiationes, contemptus exorirentur, & in Civibus odia Gallorum, & quæ sequuntur ab istis.

10. Ignorantia lingvæ nostratis posset tardare Principem Galliæ, à Concurrentia ad Regnum Poloniæ, quomodo enim cum plerisq; ageret, quomodo pleriq; magis arcana illi, aut Reginæ explicarent, quæ plerumq; rudiores sciunt, & communicare ignorantibus lingvam non possent.

11. Circumscriptio Aulæ Regiæ ad certum numerum Gallorum nunquam in praxi esset, quæ quanto ad majorem extenderetur numerum Gallorum, tanto majores contentiones, jurgia excrescerent, ex quibus etiam ad cædes & homicidia veniretur. Pares contentiones æmulationesq; in aula Reginali locum haberent, & ex talibus concertationibus præjudiciosæ Bono publico emergerent factiones, ne dicam seditiones.

12. Illud etiam ex justis suspicionibus metuendum est, ne forte Gallia tam magnificis promissis nos lactet, ut tempus extrahat, & alios Concurrentes absterreat, tum postea frustratos Polonos, odio & contemptui exponat. Sed & hoc etiã formidandum ne Genium Henrici Desertoris Regni nostri in se repetat.

Et quoniam non minora ex nonnullis Principibus Germaniæ sequuntur incommoda Reipublicæ, præstat convertere animos ad Majorum Nostrorum consvetudinem, & de Principibus Domus Regiæ assumere unum, scilicet Principem Jacobum,

cobum, qui annorum sufficientiâ, bellorum peritiâ, generosa liberaliq; animi in omnes propensione, alios antecellit, Regiarum virtutum alligatus Sponsæ, quæ tam remota est ab omni factionum suspicione, quàm proxima, omnium testimonio, egregiæ pietati. Et hæc colligatio cum Domo Austriaca mgnum rebus nostris præsidium dare potest, sicut experientia docuit tempore belli Svetici per rationem sangvinis s. m. Casimiri Regis, dati subsidij. Sed aliquid fusiùs pro Serenissimo Principe Jacobo dicendum.

1. Non est exemplum in Polonia, Regium sangvinem prætermissum ad Coronam, imò quærebatur olim studiosè.

2. Regijs planè dotibus præditus Serenissimus Jacobus, ac in primis notitia status Poloniæ, ac ejus Politiæ, liberalis, Consiliriorū amans, summa sobriette vigilans; Libertatis æstimator & amtor, unde ingenia Polonorum & tractare sciet, & appretiare, non ignarus bene meritorum & mereri vlentium.

3. Nullis factionibus innodatus; ut per hoc tempus patuit, & si varias in partes traheretur, constantem nihilominus semper se probavit, plurisq; æstimantem pacem Patriæ, quàm locupletissimum ex fctionibus lucrum.

4. Bellicosus, non est quidem manu, sed animo, insignis appretiator virtutis Martialis, præmiator etiam futurus, ubi quod distribuat, habuerit.

5. Nō degener à magnoParēte, & si quos forte notabit Respublica in s. m. Serenissimo Parente ejus defectus regiminis, eos certè corriget, quos imitari olim adhuc renuit.

6. Permittet se facile circumscribi à Republica, ejus nutibus ab antiquo obsequens, pro qua non fortunas tantummodo suas, sed sangvinem & vitam ipsam profundere paratus Filius Reipublicæ.

7. Notitiam Familiarum habens, ac bene meritorum, citiùs, ac faciliùs illas eriget, istos præmiabit, quàm Alienigena, qui à variorum distractus informationibus, honores, beneficia proijciet potiùs, quàm conferet, ignarus ingeniorum.

8. Conferamus Principem Jacobum cum Concurrentibus, etiā inimicissimus nomini ejus fateri cogetur plus bonæ spei esse ab ejus regimine Reipublicæ, quam ab aliorum, hic enim se ipsum dat Reipublicæ, ut ipsum habeat Patri, suosq; utatur in usus, alij sua offerunt, ut Rempublicam sibi obligatā, & velut subjugtm pecunijs suis, & ex periculis redemptam, quasi jam eam sui juris habeant.

9. Præfert, quod summè in Principe notandum laudandumq; est, candorem animi, in quo nullæ technæ nullæ, etiam inimicis insidiæ, cum non nisi eorum malefactis irasci sciat, non hominibus; videtur odisse etiam suspiciones vindictæ, liberalissimus injuriarum, & condonator, & conteptor.

10. Regno Libertatis Polonæ talis Rex necessarius, qui regat secundũ Leges Patrias, vel regatur potius à Legibus, & Republica, cum enim tres Ordines in Poloniæ Statu includantur Rex, Senatus, Equestris Ordo, ex quibus componitur Respublica, & sine quibus quo ad publica commoda Rex nihil statuere potest, cum Senatus ac Equestris Ordo habeat liberam vocem vetandi, & permittendi, vel ut Tacitus ajt, & sentiendi quæ voles, & loquendi, videtur, quod magis Rex à Republica regi debeat, quam eam sine ea regere. Externus autem Princeps sive sit de Conti, sive Elector Bavarus (idẽ de alijs supponendum) assvetus Regimini Principatuum absolutorum, ubi stat pro ratione voluntas, ubi singulorum captivæ mentes in obsequium Imperantis, permittetne se regi à Republica, assvetus condere leges, non servare? Salutarius igitur videtur Reipublicæ eum eligere, qui natus in observantia legum, illisq; assvetus, sine ulla renitentia eas servabit, ut servetur ab illis.

Vltimum, sed primaria consideratione dignissimum Punctum; an non securiùs feliciùsq; Reipublicæ foret milliones aliquot à Domestico Principe, in Reipublicæ commoda certos accipere, quam ab Extraneo incertitudine promissionis plurium millionum lactari, qui nescit nisi lucra per lucra quærere. Experientia enim docti sumus, à nemine Extraneorũ Principum, per nos electorum, profusissima circa concurrentiã ad Coronam promissa, etiam in minima parte servata. Et ponamus, quòd staret ad præsens verbo, certè tam exiguos milliones, centenis non resarciremus, etiamsi eum, quam maxime Pactis circumscriberemus, Ipse enim vel Nostris fortunis sangvineq; belligerando, vel Justitiam distributivã appretiando, impensarum suarum quæreret, etiam per abrupta refusionem, si non sui, certo Prolis suæ respectu, ne egeat. Non est itaq; prudentis præsentibus gaudere & non prævidere cavenda, ac metuenda, quæpossint nocere Posteris.